

Ádám Gáspár

Történelemtanulás egyszerűbben

Vázlatok a történelem tantárgy 5-8. évfolyamának oktatásához

Készült a 2012-es kerettanterv alapján

Tartalom

Előszó	9
5. évfolyam.....	11
I. Az őskor és az ókori Kelet.....	12
A történelem forrásai.....	12
Őskori elődeink.....	13
Az őskori kultúra.....	13
A letelepedett életmód kialakulása.....	14
Időmérés, időszámítás.....	14
Az első városok Mezopotámiában.....	15
Az ókori Egyiptom.....	16
Történetek a Bibliából.....	17
Az ókori India és Kína.....	17
II. Az ókori Hellász.....	19
Miről mesélnek az ókori görög mítoszok?.....	19
Olümposztól Olümpiáig.....	19
Athén és Spárta.....	20
Nevelés az ókori Hellászban.....	21
A görög-perzsa háborúk hősei.....	21
Athén virágkora.....	22
Költők, szobrászok, tudósok.....	22
A világhódító.....	23
III. Az ókori Róma.....	24
Történetek Róma alapításáról és harcairól.....	24
A pun háborúk.....	25
A köztársaság válsága.....	25
Julius Caesar.....	26
Császárok a birodalom élén.....	26
Séta a császárkori Rómában.....	27
Élet a Római Birodalomban.....	27
Római emlékek hazánk területén.....	27
A kereszténység kialakulása.....	28
A kereszténység, mint államvallás.....	28
A Nyugatrómai Birodalom bukása.....	28
IV. A középkori Európa.....	30
Európa a középkor kezdetén.....	30
A frankok királya császár lesz.....	30
A keresztény egyház a középkori Európában.....	31
Az iszlám.....	31
Földesurak és jobbágyok.....	32
A lovagok világa.....	33
A középkori városok.....	33
A középkori művelődés és művészetek.....	34
V. A magyar őstörténet és az Árpád-házi királyok.....	35
A magyar nép eredete.....	35
A magyarok életmódja és vándorlása.....	35
A honfoglalás.....	35

A kalandozások és Géza fejedelem.....	36
I. István uralkodása (997-1000-1038)	36
Szent László és Könyves Kálmán uralkodása	36
Magyarország a 13. században.....	37
Az Árpád-kor emlékei.....	37
6. évfolyam	39
I. A középkori Magyar Királyság virágkora és hanyatlása (1301-1526)	40
Anjou Károly uralkodása (1308-1342).....	40
I. Lajos uralkodása (1342-1382)	41
Luxemburgi Zsigmond uralkodása (1387-1437)	42
A középkori magyar városok.....	42
Hunyadi János kora.....	42
Hunyadi Mátyás uralkodása (1458-1490)	43
Magyarország válsága Mátyás halála után.....	44
A mohácsi csata	44
II. A világ és Európa a kora újkorban.....	45
A nagy földrajzi felfedezések	45
A reformáció és a katolikus megújulás	47
Anglia a 16-17. században	48
A 17. századi Franciaország.....	49
A felvilágosodás	49
Az észak-amerikai függetlenségi háború.....	50
III. Magyarország a kora újkorban.....	52
Az ország három részre szakadása.....	52
A végvári küzdelmek.....	52
A három részre szakadt ország.....	53
A reformáció hatásai Magyarországon	54
A Bocskai-felkelés	54
Erdély a 17. században.....	55
Habsburg- és törökellenes küzdelmek a 17. században	56
A török kiűzése Magyarországról.....	56
A Rákóczi-szabadságharc	57
Magyarország a Habsburg Birodalomban.....	58
A felvilágosult abszolutizmus Magyarországon	59
IV. A forradalmak és a polgárosodás kora Európában.....	60
A francia forradalom.....	60
Napóleon uralma Franciaországban	62
Történelemformáló eszmék	62
A Szent Szövetség kora	63
Az ipari forradalom és következményei.....	64
Társadalom és életmód a 18-19. század fordulóján.....	66
V. Reformkor és forradalom Magyarországon.....	67
Magyarország a napóleoni háborúk korában.....	67
A reformkor kezdete.....	67
Széchenyi István tevékenysége	68
A reformkori országgyűlések eredményei.....	69
Kossuth Lajos programja és tevékenysége a reformkorban.....	70
Magyarország fejlődése az 1840-es években.....	71
Forradalom Magyarországon.....	72
A Batthyány – kormány és az áprilisi törvények	72
Önvédelmi háború és szabadságharc.....	73

A szabadságharc leverése	74
7. évfolyam	75
I. A nemzetállamok kora és a gazdasági élet új jelenségei	76
A nyugat-európai nagyhatalmak a 19. század második felében	76
Az olasz egység létrejötte	77
A német egység létrejötte	77
Az amerikai polgárháború	78
A második ipari forradalom és a munkásmozgalmak	79
II. A dualizmus kora Magyarországon	81
Magyarország az önkényuralom éveiben	81
A kiegyezés	82
A dualizmus virágkora	82
Magyarország nemzetiségi viszonyai a dualizmus korában	83
Társadalmi változások a dualizmus kori Magyarországon	84
Oktatás és egészségügy a dualizmus korában	85
A dualizmus kori Budapest	86
A dualizmus válsága	86
III. Az első világháború	87
A gyarmatbirodalmak kora	87
A nagyhatalmi ellentétek kiéleződése	87
A világháború kitörése	88
Az oroszországi forradalom	88
A háború befejezése	89
Magyarország az első világháborúban	90
IV. Európa és a világ a két világháború között	91
A Párizs környéki békék	91
A húszas évek Európája	92
A sztálini Szovjetunió	93
Életmód a 20. század első felében	93
A gazdasági világválság és hatásai	94
Hitler hatalomra kerülése Németországban	95
A náci terjeszkedés kezdetei Európában	96
V. Magyarország a két világháború között	97
Az őszirózsás forradalom és a Károlyi-kormány	97
A Tanácsköztársaság	98
Horthy hatalomra jutása és a trianoni béke	98
A rendszer konszolidációja	99
Életmód és oktatás a Horthy-korszakban. A határon túli magyarok	100
A gazdasági válság hatása Magyarországon	101
A revíziós külpolitika eredményei	101
Hírközlés és propaganda	102
VI. A második világháború	103
A második világháború nemzetközi eseménytörténete	103
A második világháború nagy konferenciái	105
A holokauszt	105
Magyarország a második világháborúban	105
8. évfolyam	109
I. A szuperhatalmak szembenállása	110
A második világháború utáni nemzetközi politika	110
A kétpólusú világ kialakulása	110
A kettéosztott Európa	110

Az Európán kívüli világ	111
Fegyveres konfliktusok a hidegháború korában	112
A gazdaság két útja: piacgazdaság és tervezettség	112
Életmód az 1960-as és 1970-es években.....	113
II. Magyarország 1945-től az 1956-os forradalomig.....	114
Magyarország 1945 és 1949 között.....	114
A határon túli magyarság helyzete.....	115
A gazdasági élet átszervezése a Rákosi-korszakban.....	116
Törvénytelenések az ötvenes években	116
Hétköznapiak és ünnepek a Rákosi-diktatúra idején	116
Nagy Imre és kormánya.....	117
Az 1956-os forradalom és szabadságharc	117
III. Az egységesülő Európa, a globalizáció kiterjedése	119
A nyugati integráció. Az enyhülés kezdete	119
A Szovjetunió felbomlása.....	119
A rendszerváltó Kelet-Közép-Európa és Németország egyesítése.....	120
Az Unió létrejötte és működése	120
A közelmúlt válságócai és háborúi.....	121
A globális világ sajátosságai.....	121
IV. A Kádár-korszak	122
Az 1956 utáni kádári diktatúra és a megtorlás.....	122
A Kádár-rendszer megszilárdulása.....	122
Élet a „legvidámabb barakkban”.....	123
A Kádár-rendszer ellenzéke és a pártállam csődje.....	123
V. Demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon	124
A rendszerváltás folyamata	124
A demokratikus jogállam működése és a magyar külpolitika.....	125
A gazdasági élet és a jogi intézményrendszer	125
A magyarországi nemzetiségek helyzete.....	126
A határon túli magyarok helyzete.....	126
VI. Társadalmi-, állampolgári-, gazdasági- és médiaismeretek	128
Szokás, hagyomány, illem, erkölcs	128
A jogi szabályozás sajátosságai	128
Az alkotmány és a törvényalkotás.....	129
Emberi jogok	129
Gyermejjogok.....	130
Politikai rendszerek és államformák	130
A parlamentáris demokrácia	131
Az állam irányítása.....	131
A demokratikus Magyarország	132
A gazdaság legfontosabb szereplői	133
A pénz szerepe a gazdaságban.....	133
Pénzüstézetek és tevékenységük	134
A média szerepe a mindennapokban.....	134
Felhasznált irodalom	135